

19 лютого 2014 року виповнюється 5 років з того часу, як проблемами незрячих опікується Ужгородська міська громадська організація інвалідів зору «Дивосвіт».

За цей час «дивосвітівцям» вдалося комп'ютеризувати незрячих закарпатців, навчити їх орієнтуватися на місцевості і в житті, створити разом з кафедрою туризму Ужгородського національного університету інформаційну туристичну мапу мовою Брайля і взагалі показувати приклад людей, які приймають умови, в яких вони опинилися, але знають, як за цих умов досягти бажаного. А це – приклад навіть для зрячих.

– Щороку в Україні народжуються діти з вадами зору, а також багато людей втрачають частково або повністю зір протягом свого життя внаслідок травм на дорогах, виробництві, у побуті, вроджених вад, дії інфекцій. Не є винятком і Закарпатська область. Нині на Закарпатті проживає близько 2 тисяч інвалідів по зору. На жаль, ця кількість постійно зростає, – констатує голова правління ГО «Дивосвіт» Оксана Богданець. – Пройшовши курс лікування та медичної реабілітації, такі люди залишаються сам на сам з навколишнім світом. Наслідки очевидні – депресія, розгубленість, пошук опікунів і жодної надії на самостійність.

– З останнім ви вирішили посперечатись, чи не так? Я про вашу програму «Біла тростина».

– І не тільки про неї, але в цілому – так. Одна з найголовніших потреб людини – рухатись. Це рух у прямому розумінні і в переносному. Людям, які не бачать, не орієнтуються у просторі, теж потрібен рух. При чому, коли сліпий ходить у чийомусь супроводі, він не може відчутти себе незалежним. Тому ми назвали цю програму «Біла тростина – стань самостійним».

Тростину для незрячих фарбують світловідбиваючими фарбами. Традиція фарбувати її білим кольором прийшла у 1921 році, коли Джеймс Біггс змінив колір своєї палиці з чорного на білий. Відтоді ця річ стала символом сліпих людей.

– Легко вам говорити – біла тростина, символ... А ви знаєте, що користуватися нею треба навчитися? Що далеко не кожен сліпий українець вміє ходити з цим символом? – вривається в історичний екскурс репліка Оксани Богданець. – Не вміють – значить не користуються. А якщо не користуються, то про яку ж самостійність ми можемо говорити?

У позаминулому році «Дивосвіт» виграв грант на таку програму. Сліпих людей збирали з усіх куточків гірської місцевості Закарпатської області. Шукали молодих і активних закарпатців, щоб в майбутньому для їхньої активності на одну перешкоду стало менше. Натомість наривались на перешкоди для себе: батьків доводилося умовляти відпустити дітей до обласного центру без супроводу – боялися. Спочатку взяли навчатися десять людей, потім ще чотирнадцять. «Ви б бачили, як змінилися ці люди, коли вони пройшли цей курс! – говорять у «Дивосвіті». – Важко було попервах, а потім вони зрозуміли, що не так вже і страшно рухатися без чужої помочі».

– У перший період після втрати зору (а він може тривати декілька місяців) незрячий соромиться користуватися тростиною, звертатися за допомогою до сторонніх, йому заважає надумане почуття власної неповноцінності. Це до деякої міри є зрозумілим. Доросла людина, яка повністю втратила зір, позбавлена 90% інформації про навколишній світ. У цьому випадку можливий нервово-психічний стрес або навіть зрив, – пояснює Оксана Богданець, психолог за фахом. І наголошує: ступінь такого стресу і час на його подолання залежать від особистих якостей. Практика показує, що найбільш складно впоратися з ситуацією молодим, які в більшості випадків в екстремальних умовах такого стибу стають абсолютно безпорадними.

«Біла тростина» – далеко не єдиний проект організації. За п'ять років «Дивосвіт» подивував закарпатців балакучими світлофорами, звуковими «маячками», комп'ютерним і курсами для незрячих і патронажною службою для тих, хто живе не в обласному центрі, а далеко за містом.

– В селах та районних центрах людей з вадами зору мешкає набагато менше, ніж у

великих містах. Ви не уявляєте, як складно незрячій людині з села доїхати в місто.

Подорож для сліпої людини – це проблеми з орієнтуванням, пошуком та оплатою проїзду супроводжуючого, відсутністю інформації про відповідні заклади.

– Тим більше це стосується нашої Закарпатської області, де між населеними пунктами великі відстані та складний гірський рельєф. Тому люди з вадами зору та їх близькі, які мешкають в області, приїздить до Ужгорода вкрай, з найбільш важливих та невідкладних причин. Таким чином вони втрачають можливості для розвитку, адаптації, інтеграції до суспільства, самореалізації в ньому. Особливо це стосується родин, що виховують слабозорих або незрячих діточок. Власне, ця ситуація і спонукала нашу організацію до написання і реалізації проекту «Створення патронажної служби «Дивосвіт» для людей з вадами зору у Закарпатській області».

Якщо Магомет не йде до гори, то патронажна служба сама повинна приїхати до незрячого. Так подумали в «Дивосвіті», і почали влаштовувати виїзди. В райцентрах анонсували зустріч, лекції. Слабозорі і незрячі люди збиралися, щоб почути, з якими вістями прийшли до них «патрони». В службу, до речі, входить тифлопедагог, психолог, юрист, соціальний працівник, комп'ютерний фахівець. Усі вони виступають, доступно розповідаючи, що й до чого.

– На кожну зустріч приносимо, наприклад, безкоштовні диски з комп'ютерними програмами, які дозволяють працювати з оргтехнікою наосліп, – коментує пані Богданець. – Часто батьки незрячих людей приходять зі своїми запитаннями. Психолог проводить психодіагностику. Словом, роботи вдосталь.

Уявіть собі незрячу дитину з глухого села, яка навіть не може вийти в Інтернет, тому що зробити це сліпому треба ще вміти. Уявіть її батьків, які не відслідковують новинки техніки для сліпих у тому-таки Всесвітньому павутинні, а заробляють на життя. Уявіть бездоріжжя і гірську місцевість. Уже навіть те, що ця дитина отримала доступ до роботи на комп'ютері і проконсультувалася зі спеціалістом з приводу професійного вибору, а мама з татом поспілкувалися з фаховим тифлопедагогом, дає зрозуміти цій родині: не такі вже і обмежені ті можливості. А це – перший промінь надії. Не дивно, що організацію назвали «Дивосвіт». Очевидно, її члени переконані в тому, що цей світ дійсно дивовижний. Навіть якщо відчути його тільки на дотик.

Анна Родічкіна

Газета інвалідів та ветеранів України

м. Київ